

V sredo in saboto
izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "	
za četert leta . . .	1 " 40 "	
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "	
za četert leta . . .	1 " 70 "	

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznaniła.

Za navadno dvestopno verst, se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 5 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (stempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 12.

V Celovcu v sredo 22. februarja 1865.

Tečaj I.

Česa je Slovencem treba?

VIII.

Svet se naše dni strašno hitro suče, vse napreduje na vse strani. Vsak den se skorej kaj novega iznajde, in Bog ve, kaj še le bode. Kdor torej tiho stoji, ta zaoztaja v svojo sramoto in nesrečo. Treba je torej tudi nam Slovencem, da napredujemo. Kako bi mogli napredovati na polji jezičnem, pravil je „Slovenec“ slednjokrat; danes kaj malega pove, kako naj napredujemo na polji gospodarskem.

Da človek gospodariti zna, silo treba je posebno naše dni: Denarja se veliko potrebuje, denar se pa težko dobi. Beliti si mora človek glavo, da jo pametno in in modro zadene, — sukati mora noge in roke, da se znajo dela pridno poprijeti, — siliti mora zemljo, da mu obilno rodi, — boljšati živino, da mu kaj dobička do naša. Česa je torej nam Slovencem treba, da napredujemo na gospodarskem polji?

Treba nam je:

1. Dobrih šol. Šole so se precej zboljšale, — naj večji dobiček je pa ta da so postale narodne, po Slovenskem slovenske. Zdaj človek vsaj zastopi, kaj bere in česa se uči, ima več veselja do nauka, nauči se nekaj za prihodnje življenje, ne zažene svojih bukvic tako hitro pod klop in prebira še tudi odraščeni rad šolske bukve. Pa vendar je to še vse premalo za naše potrebe. Naši Slovenci se morajo omikati v kmetijstvu, v obrtništvu, v sadjo- in sviloreji, v kupčijstvu i. t. d. Ljudska omika je pravo bogastvo in studenec sreče in blagostanja. Zatorej je treba, da se naše šole razširjajo, in da se po kmetih napravijo kmetijske, po mestih pa rokodelske šole. Pa tudi odraščeni naj se ne zanemarjajo. Ti naj bi se ob nedeljah popoldne ali ob nedelcih zbirali v šoli alj kje drugod, in tam naj bi jim razkladal gosp. učenik alj kak drug rodoljuben mož prav po domače, kratkočasno in praktično potrebnih reči. Kako bi se mladi svet razbistril in omikal! — Frave šole ljudem so pa tudi tako imenovana „izgledna gospodarstva“. Umni in v kmetijstvu bolj izurjeni kmetovavci in posestniki večih zemljišč naj si posebne česti iščejo v tem, da svoja zemljišča tako obdelujejo, naj bi bila sosedom v izgled, poduk in spodbujajo. Kmet je kasen pa neveren, in se še le tedaj nove robe poprime, ko mu gotov dobiček v medočeje bije. — Veliko pripomorejo tudi razstave domačih pridelkov, kakoršna je bila minulo leto v Zagrebu. Tu se ljudje očitno prepričajo, kako umno gospodarstvo pridelava več in boljšega blaga, kakor pa stara terma. Tudi to spodbuja in drega človeka, da si bolj prizadeva, ker se njegova roba hvali in njegovo ime slavi široko po svetu. — Slednjic razširjajo omiko v gospodarskih zadevah tudi kmetijska in obrtnijska društva, če so modro osnovana in pridno delavna. Veliko dobrega so storila ta društva, pa še veliko več bi ga bila storila, če ne bi bila zapadla birokraciji in centralizaciji: Veliko preveč se pisari in preveč govori in to le — v poglavitem mestu pri odboru, ki derži vse vajeti v svoji roci.

Treba nam je:

2. Pripravnih knjig. Žalostno je bilo nekdanj za slovenskega kmeta; sirota ni imel skorej nobenih bukev, pisanih v slovenskem jeziku; ni imel torej bukev, iz katerih bi si bil mogel jemati potrebnih naukov za svoje gospodarstvo. Vse je stalo na starem mestu in šlo po starem kopitu: Kakor je delal stari oče, delal je tudi mladi sin. Hvala Bogu! vse to je minulo, — slovenski gospodar ima dosti bukev, in jih ima v svojem materinskem jeziku, prav lahko se podučuje in napreduje. Hočemo nekaj bukev imenovati, ki so slovenskemu gospodarju posebno koristne in potrebne. Kot prava zvezda se sveti „kmetijska kemija“ gosp. Vertovca; za njo pa pridejo: „umno kmetovanje“, „zvedeni kmet“, „živozdravilstvo“ s svojimi oddelki, „vinoreja“, „vertnar“, „stari Urban“, „čbelarček“, „nauk murbe in svilne červe rediti in svilo pridelovati“, obilno bogate „Novice“ in mali sicer pa vse hvale vredni, „umni gospodar“.

Pa poreče kdo, jaz nimam denarja za toliko bukev. Nočemo preiskovati, alj nimajo kmetje naših dni dosti denarjev za druge reči, alj ne donašajo vsi na bukve in časnike izdani krajevarji dobička na rajniše, — povemo vam le kratko, kako bi si lahko pomagali. Stopite bolj umni in previdni kmetje cele sosesčine v družbo in napravite si malo knjižnico; koliko po tem pride vsako leto na enega, kako veliko pa bode dobička? Rajši bote doma ostajali, lepe bukve prebirali, kratke čase imeli, menj denarja zapravljali, v kmetijstvu napredovali, greha se varovali, in si božji blagoslov na svoje gospodarstvo sklicali.

Treba nam je:

3. Dosti denarja. Za gotov denar je den de-nešni tako terda, da po celi vasi skorej ne dobiš nič okroglega. Brez denarja pa ni nobenega gospodarstva, tim menj napredovanja v gospodarstvu. Zatorej poslušajte Slovenci, kaj so vam tako lepo povedale „Novice“: „Ni treba razlagati, kako je večkrat kmet v stiski za 50 ali 100 gld., ki jih potrebuje, pa jih ne dobi. Sosed mu jih ne posodi, ker jih večkrat sam nima, — hranilnica (Sparcasa) je deleč in veliko potov je treba, da dobi kaj ali pa nič, — gorje mu pa, ako pride odertnikom v roke!“

Kako si tedaj pomagati?

Kakor si pomagajo drugod, pomagajmo si tudi mi; napravimo si taka društva, kakoršna imajo po nemških deželah, da pomagajo kmetom, pa tudi rokodelcem. Za rokodelce je v Ljubljani že več let tako društvo, ktero jim posoja denar; na terdnih nogah stoji, in veliko rokodelcem je že pomagalo iz zadrég. „Novice“ iz velikega zbora, ki ga ima to društvo kmali po novem letu, vsako leto naznanjajo, kaj se godi v tem društvu, ki se je samo po sebi ustanovilo. — Kar se tedaj more storiti za rokodelce, more se tudi storiti za kmeta, ako se le za vsaki kanton (okraj ali „bezirk“) ali pa za vsako tehantijo, ali za več okrajev ali tehantij najde nekolicino veljavnih, pametnih, domoljubnih mož. Niti to reč v roke vzamejo in društvo ustanovijo. Kako

se móglo to storiti, je kmetijska družba kranjska po nasvetu magistratnega svetovavca in deželnega odbornika g. Guttman-a v poslednjem zboru sklenila. Razposlala je po tem sklepu načert takih družb vsem kmetijskim podružnicam, naj ga še one pretehtajo, po dobro prevdarjenih mislih popravijo, in nasvetujejo potem glavnemu odboru kmetijske družbe, da se predela v osnovi pravil ali štatutov. Zastran menic (bekselnov), o katerih je v tem načertu beseda, je že mestni župan gosp. dr. Costa svetoval premembo.

Ker se tedaj ta reč ravno zdaj preudarja po deželi, podajo tudi „Novice“ vsem svojim bravcem, posebno kmetiškim gospodarjem, duhovnikom, učiteljem in vsem drugim domoljubom po deželi, ki imajo serce do kmeta, ta načert, naj ga tudi oni preudarijo in se prav živo unamejo za-nj; naj se pogovarjajo povsod o njem, da bode potem kmali mogoče, družbe te iz papirja spraviti v djanje.

Naj se domoljubi povsod posvetujejo s podružnicami kmetijskimi — ne samo na Kranjskem, ampak tudi povsod drugod po Slovenskem se morejo napraviti take družbe — in spolnilo se bo tudi pri nas, kar „Whitfelder Correspondent“ piše iz Angleškega: „Le dveh veljavnih in premožnih mož je povsod treba, da se unameta za dobro stvar in se je krepko poprimeta, in na blagor kmetijstvu bo vstalo na noge mnogo tacih družb.“

Takih posojilnic“ je treba, da bode kmet v sili in potrebi denarja na posodo dobivljal.

Deržavni zbor naj pa zraven tudi skerbi, da se davki in plačila, kolikor kolije le mogoče, znižajo, zraven pa potrebne ceste napravijo in pota poiščejo, da bojo naši kmetje svojo robo drago in lahko prodajali, tujo pa dober kup in lahko kupovali. —

Slovinci! Napravite si dobrih šol, poskerbite si pravnih knjig in osnujte si posojilnic kmetom v denarno pomoč — in napredovali bote na polji gospodarskem. „Slovenec“ bode vam od teh reči še veliko pravil in vas podpiral, kolikor le premore.

Deržavni zbor.

Nadalje je bilo posvetovanje o potrebah „bogočastja“. Povedalo se je, da bi za popravo stolne cerkve v Poreču 3765 gld. treba bilo dovoliti. Tam vse vse bolj ali manj revščina in pomanjkanje tare, tedaj naj bi deržavna blagajnica pomagala. Herbst papravi, da imajo po cerkvenem pravu korarji dolžnost, stolne cerkve v dostojnem stanu ohranovati, kar pa Šmerling nekako odbijati skuša. Pomoč pa vendar ni bila dovoljena, kakor lani Praški stolni cerkvi, kjer je gotovo v vsakem oziru več premoženja, kakor menda v celi Istriji. Dovolil pa je odbor popraviti cerkev sv. Antona v Terstu in cerkvena poslopja v Ledini in Obloki na Goriškem. Ker vživajo škofje Goriške nadškofije v primeri z drugimi le majhno letno plačo, rekel je Šmerling, da bi bilo bolje, male škofije v eno večo zediniti in potem tudi odnotnemu škofu večo letnino dati. Dá, prav takó, in gotovo jih je malo, ki bi zoper to ugovarjali; ali tudi niza duhovščina zasluži, da bi se ji enkrat stanje kaj polajšalo! — Čč. gg. oo. franciškanom v Sinju na Dalmatinskem se je pa odrekla pomoč od 4000 gld. vzlasti ker je Šmerling tehtno povdaril, da so tamošnji franciškani o času deželnih volitev celó izdajske snove snovali. Strašne gime! Kaj pa, ko bi vsemu temu le vzrok bila njih gimnazija, ki je čisto slovenska? Škof Dobrila se je pač lahko pri Šmerlingu pritožil, da kar se Dalmacije tiče, ni tam ustavnega vlada-

nja. Morebiti pa v tej zadevi za obé strani še hujše nesreče pridejo, predno se dobro spregledalo bode. — Še je tudi znani Šindler zoper Linškega škofa besedoval, da ima, kar je čez 12.000 gld., preveč dohodkov, itd. Ali vmiriti ga je skušal Šmerling s tem, da je že vse v pravem redu; kar pa še ni morebiti, bo pa gotovo skorej. — Česa se bo še neki Šindler lotil, on isti, ki je bil s konca kakor jagnje, in je k vsemu le kimati znal, dokler da je postal c. kr. bilježnik.

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele niže-avstrijske.

Dunaj. Minister Plener je vendarle poslancem 18. t. m. proračun za l. 1866 v posvetovanje predložil. Rekel je, da bode še kakih 30 milijonov goldinarjev primanjkovalo, 67. leta pa da bodo že stroški z dohodki uravnani. Prav iz serca je to želeli, če bo le tudi res, in že ne bo prepozno! Poslanci neki so tudi volje ga pretresovati. Šmerling tedaj jih ni zastoj mečil, ko so bili unidan pri njem v gostji in jih je z lepa nagovarjal, naj ne kljubujejo dalje, ker vlada želi in hoče vsem le dobro! — O zadevah polabskih vojvodin pa se ne vé ne bela ne černa. Vidi se le, da Bismark dobro zna vodó — na svoj mlin obračati. — Slovenska „beseda“ si bode konec t. m. predstojništvo volila. Za avstrijske Slovence pač to društvo v stolnem mesto mnogo dobrega pomenja in obeta. Da bi le tudi dober vspeh imelo! — Zdaj še le po malem na dan dohaja, zakaj da se je tolikrat in tako pogostoma v tukajšnji deržavni tiskarnici ogenj naznanjal in je tudi res gorelo. Kurilo se je namreč prav pridno s tiskanim papirjem, ki so ga imeli prav veliko nakupičenega. Prodali so ga potem, in tu se je zvedelo, da ga je bilo vsega 20.000 centov (stotov). Za božjo voljo, kaj pa delate?

Dežele notrajno-avstrijske.

V Celoveu 20. febr. Včerajšnja beseda s plesom v lepó okinčanej čitavnici je bila tudi kakor vselej lepa in živahna. Snidilo se je lepo število gospodov in gospodičen, da si tudi ni bilo prijetno vreme. Pogovori so bili živi in tudi plesalo se je kar navdušeno do jutra. Godli pa so verli godci tukajšnjega huzarskega polka vse hvale vredno. — Slovinci! tako je lepo, in nadjamo se, da bode tudi slovenski duh z vašim prizadetjem zmirej bolj serca tudi dozdej še merzlih prešinjal in ogreval. — Tudi husarji kraljeviča bavarskega nas skorej zapusté, tedaj oba polka (regimenta) naenkrat. To pa deržavo veliko stane in malo upanja imamo, da bi vojaško ministerstvo kaj prida prihraniti zamoglo. Pravijo, da to premestovanje pride na 60.000 fl.

Prihodnjo nedeljo bode tudi tukej veliki „korso“, ki se ga bode neki veliko gospode vdeleževalo.

Denes dopoldne je spet nad čevelj visoko snega padlo. Pota se morajo z „mašino“ narejati. Gotovo se bode spet od zametov in nesreč čulo. —

Na Rudih. * — Pri nas imamo čveteré vislice v šoli. Vendar nikarte misliti, da šolarje nanje obešamo, ker smo bolj prijazni med sebo, kakor pa Rusi in Poljaci. Sicer nas pa vendar omenjeni stebri opominjajo, da v naši novozidani šoli nismo bili brez smertne nevarnosti. Po drugih krajih so potresi krivi, da hiše na kup leté; pri nas pa je menda „Jupiter pluvius“ (dež) tako dolgo šolski strop namakal, da se ga je precej velik kos od stropnikov odkerhnil in je na tla padel. Šibi se ga pa še nekoliko, zato pa so mu dali leseno podpóro po kon-

cu stoječo, ki mojster-skazom pa tistim, ki so nje-govega prezgodnjega padca krivi, kaže, kateri kraj je zanje naj bolj pripraven. Ko bi se bil ta polom med šolo primeril, bi bili štirje šolarji ob življenje, ali pa vsaj gotovo nevarno poškodvani. Strop je tri ali štiri perste nametan, in več kakor dva sežna od tal. Pa še na eni rani naša šola boleha: preveč imamo šolarjev, premalo pa klopi. Zastran preobilnega števila šolarjev se pa dan danes le redko kdo še pritoži, ker vse tišči svoje otroke v šolo, kjerkoli okoliščine šolanju niso popolnoma sovražne ali celo nasprotne. — Kako pa se srenjčani težko pripravijo, šolskim potrebam vstreči, tega se človek, ki živi na kmetih, in s šolo opraviti ima, lahko vsaki den prepriča. Dveh klopi smo čakali tri mesece, predno so bile gotove, zdaj pa so že popolnoma zasedene. Dveh bi še potrebovali po zimi, po letu pa jih menda treba ne bo! Ko bi pa kdo utegnil misliti, da je tej šolski pomanjkljivosti kriva vne-marnost ali zanikernost priprostega kmeta, bi gotovo krivo sodil. Dobre volje — ne menim židane volje, zakaj ta je potihnila, dasiravno je predpust, — se ne manjka, temuč le zdatnega pripomočka, novcev (denar-ja). Tega se prepriča človek pri prodaji šolskih knjig in pri oskerbljevanji drugih za šolo potrebnih reči, pri nabiranji udov za družbo sv. Mohora in pri drugih pogovorih in opravilih, ki jih kdo ima s priprostim ljudstvom, s kmetom, rokodelcem, obertnikom i. t. d. Kdor terdi, da ljudem sploh menjka dobre volje gledé napredka, je slep, kakor zajec, kedar spi, dasiravno gleda z odprtimi očmi. — Šolarjev imamo 113; pa je tudi v Lipicah šola, tedaj v eni fari dve šoli, dva učitelja in dva kateheta. Vendar se pa v sleherni šolski sobi shajajo otroci dveh ali pa še celó treh razredov. Bi mar ne bilo mogoče, našo šolo v tej reči kaj prestrojiti, ako bi jo v preudarek vzeli možje, ki imajo pravico govoriti? Bi se mar ne moglo tako napraviti, da bi en učitelj učil v prvem pa drugem razredu, eden pa v tretjem? Zakaj dva ali tri razrede v eni šolski sobi, v enem in ravno tistem času — štiri ure na den — učiti in tako terjatvam zdajnega časa zadostovati, kakor po drugih krajih, kjer se ni treba pritoževati zoper te zoper-nosti, to se pravi več kakor — hruške peči!

Iz Belaške okolice. (Slovensčina in knezoškof Valentin). Kar sedajnega škofa Valentina poznam, — in poznam jih dolgo, že od prvih šol, — bili so sicer rojen Nemeč, pa nam Slovencem vselej prijazen in pravičen. V seminšču so se pa slovenskega nauka tako poprijeli, da so poznej kot špiritual bogoslovce izverstno slovenski učili. Hodili in delali so dolga leta po nemških pokrajnah, — slovenskega jezika pa vendar zabili niso: tudi zdaj govorijo radi in pridigujejo lepo in gladko slovenski. Pa še več: od dne do dne se bolj in bolj kaže, da so Slovencem pravični, da spoznajo prave potrebe slovenskega ljudstva in da malo marajo za stare napačne navade in predsodke. Danes omenjam le eno samo staro napako, ktera je bila v Kerški škofiji v navadi. Znano je, da je Celovec okoli in okoli obdan od samih slovenskih far, in da tudi Belak proti jugu in jutru ima samo slovenske fare. Naravno je torej, da je v Celovcu in Belace posebno med posli in rokodelci veliko Slovencev, ki le malo alj pa clo nič nemški ne znajo. In glejte! V Celovcu je bila stara navada, rekel bi, skorej postava, da je pri vsaki fari le en sam duhovnik smel biti Slovenec, v Belace pa med vsemi duhovniki večkrat še enega Slovenca niso imeli. Hud ropot je vstal po celi škofiji, ko je rajni škof Adalbert k stolni cerkvi v Celovcu l. 1843 poklical dva slovenska kaplana!

Meni se dozdeva, da bi zastran te reči naj bolje in naj pravičnejše bilo takole: V Celovcu in Belace mora vsaj en kaplan dobro znati slovenski, pri unih kaplanih naj se pa praša: kdo je naj bolj sposoben in pripraven za to mesto? In ta naj se tudi pokliče, bodi si Nemeč alj Slovenec. Dozdeva se nam, da so se tudi mi-lostlj. knezoškof Valentin tega pravila poprijeli, kajti v Belak je poklican za drugega kaplana g. Jaeger Gregor, sicer rojen Nemeč, ki pa je že bil na več slovenskih kaplanijah in zna dobro slovenski; tudi prvi kaplan je rojen in prav vnet Slovenec. Taka je prava Kdor je za prazno mesto, ta naj ga dobi, in to, da zna še en jezik več, in je za obé strani, naj ne bode nobe-nemu, — kakor je žalibog nekdanj bilo — v škodo, temveč v priporočbo!

Iz Novomesta. A. R. Prav rad bi Vam že kaj veselega pisal. Ali nimam skorej o čem, da bi za Slo-vence tudi mikavno bilo. Zdi se mi, da je mamka Slo-venija dozdej le mimo našega mesta romala, ker je še v njem malo malo slovenskega življenja in vedenja za-paziti: Novomeščani še ne čutijo dosti, da so se časi spremenili in ž njimi tudi narodi, ki vstajajo k novemu življenju in hočejo uživati pravice, ki jim gredó po božjih in človeških postavah. Tudi slovenski narod se je izbudil, se zaveda pravic in dolžnost svojih in hoče z drugimi napredovati, kajti noben narod ni obsojen, da bi v nezavednosti ali sužnosti drevenel in životaril. Jako se tedaj Novomeščani motijo, če mislijo, da je prav ali vse eno, ako pridno vse ohranijo, kakor je bilo dozdej. Smejo pač, kar je dobrega, ali kar se tiče narodnosti, morajo pa vendar priznati, da so slovenskega rodú, in da se jim vesela prihodnost le tedaj kaže, če se tudi kakor Slovenci vedejo in izobrazujejo, ker — časi so se spremenili!

Slovenec ostani Slovenec, in živi, po svoje. Slo-venska mati te je porodila, za Boga! ne izneveri se jej. Če si pa ohraniš mater in jo spoštuješ, spoštoval in čislal bodeš tudi njen jezik, in vse vse, kar te matere tvoje spominja! Nadjam se tudi, da ni to Novomešča-nom puhlo brez jedra govorjenje ali domišljevanje brez resnične podloge — to ne more biti, ker že se širi go-vorica, da namerja nekaj rodoljubov napraviti „Čitav-nico“ in tako zadostiti veliki potrebi, ki nas je vedno huje terla. „Kazino“ je neki popolnoma opešal, on ni več za nas, mi pa zanj ne. Godi se mu in vsem takim napravam, kakor sadiki, ki je v tuj kraj, v tujo zem-ljo presajena. Da bi se le tudi besede skorej vresničile, potem mislim, bode kmalo vse slovenski obraz in zna-čaj dobilo. Kakor hitro o tej zadevi kaj gotovega zvem, berž Vam pišem. Z Bogom!

Iz Maribora. („Slovenska Matica.“) (Konec.) Dopis mariborskega shoda bil je nekako — kakó bi rekel — neprijeten. V 2. listu letošnjih „Novic“ se je odgovorilo, da je opravični oddelek storil vse, kar se je zgodilo v matičnih rečeh, da misli, da je zakonit, in da so bili že zanaprej pismeno privoljenje dali k temu, kar se sklene v prvi odborski seji, vsi tisti odborniki, kterih ni bilo v seji. Ti razlogi ne obveljajo, kakor sem že dokazal. Ljubše bi nam bilo, ako bi bil po pravih delal ves odbor namesto opravičnega odseka: tudi prava seja odbornikov ni napravila „opravičnega odseka“ za vse zadeve (kar bi se tudi le moglo zgoditi po spremembi pravil), nego samo za natis in razpošiljanje povabil; in ako so dopisali odborniki, da se zlažejo s tim, kar bo sklenila prava seja, niso dopisali, da se zlažejo s tim, kar se tam ni sklenilo, pa se ven-dar godi.

Še bolj ostro je — ne vemo kdo, tajnik ali opra-

vilni odsek — sodil o mariborskem „opominu“ pismeno. Vsi odborniki so namreč pismeno bili uprašani, alj se jim zdi, da bi bil prvi veliki zbor po predlogu mariborskih odbornikov še pred 4. februarjem t. l., ali naj bo e po predlogu pravičnega odseka še le v začetku meseca maja letos?

Tam se je rabil stavek: ker bi se tako ravna je tudi ne „prelomila“ do zdaj edino veljavna pravila.

V odpisu pa, ki so ga dobili mariborski odborniki, beremo, da se je opravični oddelek zelo čudil mariborskega dopisa zadnjim besedam, ktere pravijo, da, odkar so pravila poterjena, nimamo po njih opravičnega oddelka v odboru, — brez njega bi Matica denes ne bila družega, nego neskončna zmes, i. t. d.

Dragi bratje! Mi smo samo hteli Vaz prijazno opominjati Vašega pooblastila. — Bog ne daj, da bi si želeli take zmesi, da ne bi se dosihmal nič ne delalo; želeli smo samo, da bi delal ves odbor. Če se pa z Vami ne zlažemo popolnoma, vendar se da vse opravi ti z ljubeznijo — in omnibus caritas!

Še jedno bi rad omenil. Opravični odsek je sklenil v 7. seji, da Matica kupi obligacije ogerske ali her vaške zemljiške odveze, ki bi mu več obresti donašale, kakor so hranilnične, in bi se tudi glavnica pomnožila. Matica že ima precej glavnice (črez 8000 gld.) in ti denarji bi lahko vstregli slovenskemu narodu tudi na drug način. Kako bi bilo, če bi jih Matica raji v zajem dajala kmetom okoli Ljubljane? Postala bi tako Matica še tudi domača moč na denarstvenem polju, kjer gotovo imamo premalo moči; vkoreninila bi se med prostim ljudstvom, ker člani bi gotovo prednost smeli imeti, ako si hočejo kaj izposoditi. Enako pa tudi govorim k vsem domačim društvom, naj varčno gospodarijo, naj hranijo goldinarje, da bomo imeli enok narodu dajati, podpirati ga v hudi materialni borbi sedanjih časov. Na enkrat to ne more biti, ali kamen do kamena ven dar palačo načini.

Bog daj našemu društvu dober napredek na vseh straneh; dal ga bo, ako krepko in složno delamo vsi. Naj tedaj stori vsak, kar mu je mogoče; pristopite, va bite druge, na noge!

„Hej rojaki, opasujmo uma svitle meče!

Dr. Srnc

Iz Tersta 15. febr. V. — (Deputacija) Med dru gim i Teržičani, ki so šli pred nekoliko dnevi na Du naj s pismom pripravljenim, kakor je že znano, za ce sarja, sta tudi — se ve da v svoji narodni obleki — dva kmeta tukajšnje okolice, namreč Naber goj in Primožič. Včeraj sta telegrafirala čitavnici, da sta se pogovarjala s cesarjem v slovenskim jeziku, cesar jih je dobro razumeval, odgovarjal jim pa po italijansko. — Ali ni pač to lep izgled za neko gospodo slovenskega naroda, ktere j tu in tam še zmirej prav težko de, rabiti svoj materni jezik v pogovorih s Slovenci? Ko sem ne davno z neko gospó (Slovenko) tukej na cesti slovenski govoril, glej! nagloma je umolknila, ko so se bili pridružili drugi — Italijani. Čudno pa ostudno! Sicer se mi čitavnični udje prav radi pogovarjamo v slovenskem jeziku med se bó t. j. v slovenskem, her vaškem ali serbskem, kar ni sa mo „dulce“ (lepo), ampak tudi „utile“ (koristno) in — prav, da je tako.

Tukej so rastljine že meseca januarja kaliti jele. Tako je že takrat solnce grelo, in zdelo se je, kakor da je prava spomlad. Ali tega meseca smo pa prav hu do zimo imeli. Vsi se temu čudijo, ker je tak mraz tukaj kaj nenavadnega. Leda je zadosti, snega pa nič. —

Beneško. V Padovi so v začetku t. m. vseučili šni dijaki hudo razgrajali. Po volji jim ni bilo, da jim je ministerstvo novega profesorja dalo, ki je prišel iz Florence. Súmijo ga, da ni prav italijansk domoljub, ker je za večje plačilo v Padovo se preselil. Dijakov je bilo 60 zasačenih in berž v Benetke pred sodbo gnanih, njih večina pa je pobegnila domu, in le malo jih je še tamkej ostalo. Ali do 15. t. m. se še ni po redu učiti pričelo. —

Dežele trojedine kraljevine.

Zagreb. Banska konferencija je tedaj s svojim delom pri kraji. Izdelan je volitevni red ali izbornik. Stara podloga se mu je še precej ohranila, ali poslanec v bode po njem veliko manj, nego jih je bilo l. 48 in 61. Mesta, tergi in županijski okraji (komitati) volijo vsi skupej 74 poslancev (l. 61 so jih volili 108); stolni kapiteljni pa in samostani z Zagrebško pravno akademijo vred, vsi skupej 12 poslancev. Virilne glase imajo: namestni ban in kapitan, potem 7 velikih župa nov in deset vladik obeh cerkvá, plemenitašev pa le 24, med tem ko jih je imelo l. 61 pravico do zbornice 79. Iz vojaške granice jih pričakujejo 24. Vseh skupej bode tedaj 129 poslancev, l. 61 pa jih je bilo 219, tedaj zdaj 90 manj. Srenje na kmetih so neki naj več pridobile. Vlada stavi veliko zaupanje vanje. Zdjaj tedaj postaja upanje večje, da bode skorej zboroval, kar je tudi kardinal Havlik v svojem končnem ogovoru simpatično povdarjal, samo da se mirno in brez strasti obna šali bodo. Kaj pa pravi neodvisni narodnjaki mislijo, lahko uganemo nekoliko iz besed, ki jih je občespošto van odvetnik Mrazović govoril: da tako ravnanje ni prav ustavno, a ustava, se mora pred vsem drugim v česti imeti! — Plemenitaši, ki menijo, da se jim tudi krivica godi, poslali so že tudi v Beč svojo pritožbo. Po vsaki ceni ne ropota zdaj več zastoj v mlinu, ne kaj moke mora vendar biti!

Ptuje dežele.

Francoska. Napoleon je govoril. Svet, se nam zdi, spet lože diha. Tudi ni napovedal nikomur — quos ego! — vojske. Kar je začudenemu svetu oznanil, da je cesarstvo mir, ni še tako mirno in brez strasti govoril kakor zdaj, razun če to izvzamemo, kar je h koncu proti opoziciji zagomel, rekoč: ustavimo se ji! Vse drugo diše mir in vedno le mir (ali Napoleo novih besedi nam ni zmirej po čerki jemati), tako na Algirskem, v Kini, Mehiki, posebno pana Italijanskem, ker papež je svoboden in neodvisen spoznan, Italijansko pa ostane kakor je! (Bomo videli kako dolgo). Kar se notranjih zadev tiče, skerbelo se bode zanaprej še bolj za državno blagostanje na vse strani, za šole in potrebno omiko in za večo samostojnost in samoupravljanje — toda vladni sistem ostane kakor je, in Napo leon ne misli še kratko ni malo ne Francozom kaj svobode dati. Pravijo, da je bolehen in kilov in da bo skorej drugačen, ali ta ogovor ne kaže še tega. Tako Napoleon, ki namerja po sili nov „Avgust“ biti. —

Loterija.

Line: 57. 31. 10. 4. 85.
Terst: 4. 32. 26. 9. 87.

Dunajska borsa 21. febr. 1865.

5% metalike	72.35
5% nacional	79.20
Novi zlati	5.84%
Srebro	112.15